

Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті

СТУДЕНТТІҢ ӨЗІНДІК ЖҰМЫСЫ

Факультет: Жалпы медицина

Кафедра: Жаратылыстану-ғылыми пәндер

Дисциплина: Апат Медицинасы

Тақырыбы: Қалалық жер үсті көлік ТЖ

Орындаған: Мизам Е.Е.

Тобы: 207 «А»

Тексерген: Жиенгалиева А.Н.

Қайғылы зардаптардың саны мен материалдық залалдар бойынша көшбасшылық Автомобиль көлігіне тиесілі – ол біздің елімізде ғана емес, сонымен қатар көптеген дамыған елдерде де ең апатты болып табылады. Жыл сайын осы көлік түріндегі авариялардан әлемде 300 мыңнан астам адам қаза табады және 8 млн. жуық адам жарақат алады, оның ішінде АҚШ – та – 55 мыңға жуық және 2 млн. жуық, Ресейде-тиісінше 30 мыңға жуық және 180 мыңнан астам адам жарақат алады.

Автомобиль көлігіндегі ТЖ

© WreckedExotics and their Respective Owners

© WreckedExotics and their Respective Owners

Механикалық көлік құралдарына автомобильдер, мотоциклдер, мотороллерлер, мопедтер, аспалы қозғалтқыштары бар велосипедтер, трамвайлар, троллейбустар, Тракторлар және басқа да өздігінен жүретін механизмдер жатады.

Автомобиль тарихы және оның алғашқы апаттары мен құрбандары

Қақтығыс деп аталатын жол-көлік оқиғасының әлемде бірінші болып 1804 жылдың 6 қазанында Париж арсеналының аумағында орын алған апат саналады, бұл жерде инженер Кюньоның "бу арбасын" бастан кешкен кезде. Бірнеше тонна салмағы бар Машина (бір ғана су мен отынның салмағы 2000 фунттан асып түсті), басқаруын жоғалтып, "толық жүрісте" (яғни ол үшін ең жоғары жылдамдықпен - 4 км/сағ) Арсенал қабырғасына соғылды.

Ал бірінші жол-көлік оқиғасында ресми түрде. 1896 жылдың 30 сәуірінде полиция хаттамасында тіркелген американдық Генри Уэллс кінәлі. Ол аты белгісіз болған велосипедке барды. Сол 1896 жылы адам құрбандығымен бірінші жол-көлік оқиғасы болды. Ол Лондондағы Дельфин террас көшесін 17 тамызда өткен Бриджит Дрисколл және 6 км/сағ жылдамдықпен жүргізуші Артур Эдсель басқарған автомобиль дөңгелегінің астына алған миссис болды. Ол миссис Дрисколл "өз қолшатырымен күшті сигнал берді", полиция хаттамасында айтылғандай.

ЖКО – механикалық көлік құралдарының қозғалысы процесінде пайда болған және адамдардың қаза болуына немесе дене жарақатына, көлік құралдарының, құрылыстардың, жүктердің зақымдануына немесе өзге де материалдық залал келтіруге әкеп соққан оқиға деп аталады.

ЖКО мынадай түрлерге бөлінеді:

- қақтығыс;
- аударылу;
- тұрған көлікке соқтығысу;
- кедергіге ұрыну;
- жаяу жүргіншіні соғу;
- Велосипедистті соғу;
- жылқы тәркіленген көлік құралын соғу;
- жануарды соғу.

Жол-көлік оқиғаларының туындауына әкеп соғатын көлік құралдары жүргізушілерінің жол жүрісі қағидаларын бұзуының негізгі түрлері:

- жылдамдықтың нақты қозғалыс шарттарына сәйкес келмеуі;
- Көлік құралдарын басқару құқығының болмауына байланысты бұзушылықтар;
- мас күйінде көлік құралын басқару;
- қарсы беттегі жолға шығып кеткен;
- белгіленген жылдамдықты арттыру;
- жол жүру кезектілігінің сақталмауы;
- жаяу жүргіншілер өткелдерінен өту қағидаларын бұзу;
- қашықтықты дұрыс таңдамау;
- басып озу ережелерін бұзу;
- техникалық ақаулы көлікті пайдалану.

12 наурыз 2008 г.

Біріккен Араб Әмірліктерінде ел тарихындағы ең ірі автокөлік апаты орын алды. Абу Даби–Дубай жүрдек автомагистралінде 200-ден астам көлік соқтығысып қалды. Апат салдарынан кем дегенде 8 адам қаза тауып, 300-ден астам адам жарақат алды.

Қақтығыс кезінде қалай әрекет ету керек

1. Толық тоқтағанға дейін машинаны тастап кетпеңіз.
2. Қарсы соққыдан кету үшін бәрін жасаңыз: кювет, қоршау, бұта, тіпті ағаш сізге жүріп келе жатқан автомобильден жақсы.
3. Есіңізде болсын, қозғалмайтын затпен соқтығысқан кезде сол немесе оң қанатпен соққы барлық бамперді соққаннан жақсы.
4. Соққының болуы кезінде басын қорғаңыз.
5. Егер автокөлік аз жылдамдықпен жүрсе, отырғышқа арқамен басып, барлық бұлшық еттер қатырып, қолмен руль дөңгелегіне тіреліңіз.
6. Егер жылдамдық 60 км/сағ асатын болса және сіз қауіпсіздік белдігімен бекітілмесеңіз, кеудемен руль колонкасына тіреліңіз.
7. Артқы орындықта отырып, еденге құлап көріңіз. Егер балаңыз сізбен болса-оны жабыңыз.

Апаттан кейінгі әрекет

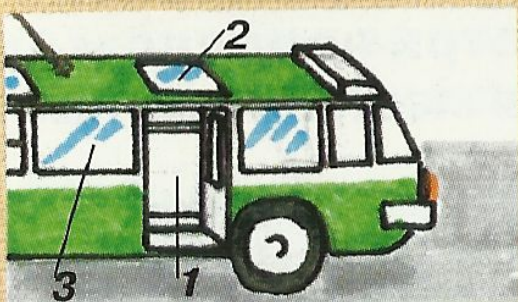
Автомобильдің қай жерінде және қандай жағдайда тұрғанын, автомобиль жанып кетпегенін және бензиннің ағып кетпегенін (әсіресе аударғанда) анықтаңыз. Егер есіктер жабық болса, автомобиль салонын терезелер арқылы тастап, оларды ашып көріңіз немесе қол астындағы ауыр заттарды қолданыңыз. Машинадан шығып, одан мүмкіндігінше алыс кетіңіз – жарылыс болуы мүмкін.

Жол-көлік оқиғасы болған жердегі бірінші кезектегі іс-әрекеттер

- Зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсетіңіз. - Зақымдалған автокөлікте от алдыруды өшіріңіз, мүмкіндігінше, аккумуляторлық батареяны ажыратыңыз. - Отынның, басқа да жанар-жағармай материалдарының ағылмайтынын тексеріңіз. Жақын жерде темекі тартпаңыз. Түтін, күйік иісі бар болса, жану көзін тауып, оны сөндіріңіз. Өрт сөндіру үшін бірінші кезекте автокөлік өрт сөндіргішін пайдаланыңыз. Өртті сөндіру мүмкін болмаған жағдайда немесе жарылыс қаупі бар жағдайда зардап шегушіні дереу қауіпсіз жерге көшіру керек. - Қажет болған жағдайда зардап шеккендерді дереу емдеу мекемесіне жеткізуді ұйымдастырыңыз. - Құтқарушылар, жедел медициналық көмек бригадасы, ӨҚҚ қызметкерлерінің келуін күтіңіз. Келген қызмет қызметкерлеріне оқиға орнында көргеніңізді егжей-тегжейлі сипаттаңыз.

Қоғамдық көлік

Аварийные выходы в автобусе:

1 – двери, 2 – вентиляционные люки, 3 – окна для аварийного выхода

Қоғамдық көліктердегі өрт-өрт кезінде қалалық көлік өте тез жанады. Бұл жағдайда мұрын мен ауызды алдын ала шарфпен, жеңмен немесе басқа материалмен, мүмкіндігінше оны кез келген сұйықтықпен сулап қорғау керек. Салонда өрт болған жағдайда жүргізушіге хабарлаңыз, есіктерді ашыңыз (авариялық ашу арқылы), авариялық шығулар немесе терезені сындырыңыз. Салонда өрт сөндіргіш болған жағдайда өрт ошағын жоюға шаралар қолданыңыз. Қабырғалар мен металл бөлшектерге тимей, салоннан сыртқа қарай бұрыңыз. Троллейбус немесе трамвайдың корпусына сымдардың тұйықталуы кезінде салонды электр тогымен зақымдамау үшін қысқа секірумен тастап кету керек.

Автомобиль апаттарының ерекшелігі-жарақаттанғандардың 80% қан жоғалтудан алғашқы 3 сағатта өледі. Статистика бойынша жол оқиғалары көбінесе пик сағаты, мереке күндері, демалыстардың алғашқы және соңғы күндері болады. Әсіресе қыста жол қауіпті. Қысқы айларда жылдың барлық оқиғаларының 60% - ы келеді.

Ситуациялық есептер

1. Қалалық жер үсті көлігінде ТЖ пайда болды. Сіз не істейсіз? Көліктен шыға алмай жатқан адамдарға көмектесемін.
2. Сіз байқаусыздан метро рельстарына құлап қалдыңыз. Қандай іс әрекет қабылдайсыз? Мен дереу рельстерден шығудың амалдарын қарастырам.
3. Егер вагонда өрт немесе жарылыс болса, сіз не істейсіз? Ұйықтап жатқан жолаушыларды оятып, балалардың қолыма аламын. Алдыңғы вагондарға көшу қауіпсіз, бірақ егер бұл мүмкін болмаса, онда купенің есіктерін және вагонаралық өткелдерді тығыз жаба отырып, поездың соңына кетемін.
4. Сіздің көзіңізше адам тұрған поездың вагондарының арасына құлап қалды. Не істеу керек? құлап қалған адамды шығарып алуға немесе қолдың айналма қозғалысымен тоқтату сигналын беруге тырысу
5. Жүріп бара жатқан поезда сіздің заттарыңыз қалып қойды. Не істейсіз? Егер поезда заттарды ұмытып кетсем, мүмкіндігінше тез соңғы станцияға баруым керек және бұл сіздің заттар екенін дәлелдемелердің бірі болып поезға билетімді өзіммен бірге ұстап жүруім қажет. Содан кейін вокзал бастығына жүгіну қажет.
6. Поезд тоннельде тұрып қалды. Сіз қандай шешім қабылдайсыз? Пойызда қалу, ешқандай жағдайда шықпаңыз, онда электр қуаты бар, бәрі дұрыс болғанын күтіңіз және сіз жолды одан әрі жалғастырасыз